

אצברית - סכנה ברורה ומיידית

לאחרונה נצפו בעמק החולה מוקדים של שיחי צבר נוגעים בטפיל לבן שגרם למותם. אנשי מקצוע ממרכז וולקני וקק"ל זיהו את הפגע: כנימת מוג' המכונה אצברית, *Dactylopius opuntiae*, המוכרת כמין אלים ששימש להדברת שיחי צבר בדרום אפריקה ואוסטרליה.

העוסקים בבחינת האצברית מציינים, שמרגע שזוהתה והוגדרה היה ברור שיש צורך בפעולה מיידית למיגורה, שכן התפשטות תה מאיימת על שיחי הצבר בכל הארץ. תצפיות המעקב שבוצעו נועדו לאמוד את היקפי הנגיעות ולוודא כי אין התפשטות לאזורים נוספים. על פי נסיון העבר, במקרים דומים אחרים, אין די בהדברה מקומית ויהיה צורך לשקול טיפול ארוך טווח, כולל איקולום אויבים טבעיים של הכנימה במטרה לרסן את פעילותה ההרסנית.

האצברית היא מין פולש המתפתח רק על מיני צבר, והתבססה בארץ כפי הנראה בעקבות יבוא לא תקין של צמחים מחו"ל.

הרחבה בנושא האצברית בגיליון הבא של עלון הנוסע (בלי נדר).

הצבר ברשימה נפרדת, בעמ' 20) בישראל, במטעים מסחריים, מגדלים כיום בעיקר זן דל קוצים, 'עופר'.

גידול הצבר בארץ

הגידול המסחרי של הצבר בארץ מתפרס כיום על כ-2,500 ד', מתוכם כ-2,000 ד' מוניבים. בענף רשומים כ-45 מגדלים, אך רק 30 מהם פעילים. חמישה מהמשקים הגדולים מעבדים חלקות של מעל 200 ד' כל אחת, בעיקר בדרום הארץ, עם ריכוז בחבל שלום ובאזור דימונה. היבול השנתי המשוק נאמד ב-1,400 טון - כ-1,000 טון בחודשים יולי ואוגוסט והשאר מתפרס על שאר חודשי השנה. מגדלים בודדים מצליחים לקטוף לאורך כל השנה, ובכך מעלים את הכדאיות הכלכלית של הענף.

כאמור, כיום הזנים המשוקים דלי קוצים ועוברים הברשה ודינוג לפני שיווק. הזן העי' קרי, הוותיק, 'עופר', פרוי צהוב, אך קיימים זנים נוספים, צבעוניים - כתומים, אדומים וסגולים.

הצבר צורך כמות קטנה של מים, 250-350 מ"ק/ד/שנה למטע בוגר, וצנע גם בד' רישותיו לדשן.

עד לאחרונה היה גידול זה חופשי ממוזיקים ומריסוסים ויכול היה להיחשב אורגני, אך לאחרונה התגלתה בצפון הארץ, באזור עמק החולה, קריית שמונה ומטולה כנימה המשמידה שיחי צבר בכר ובגינות נוי. כנימה זו קיבלה את השם אצברית ומהווה איום קיומי על הענף.

בעיות וחולשות

הענף סובל מכמה בעיות:

1. שיווק הפרי - השתלטות הרשתות על השוק, קביעת מחירים ומוכים למגדל ופערי תיווך גבוהים להחריד;
2. ידיים עובדות - מחסור בעובדים זרים, אל מול תביעות של עורכי דין ממולחים בשמם של תאילנדים תמימים שחזרו למולדתם...
3. האצברית, כנימה קטלנית שחדרה לארץ ומאיימת לכלות את שטחי הצבר (מאמר שיוחד לאצברית נמצא בהכנה ופורסם אצלנו באחד הגיליונות הקרובים).
4. השינוי שהכניסה מועצת הצמחים בונהל גביית ההיטלים, הואי אומר המעבר מגבייה לפי טון לגבייה לפי דונם, גרר אחריו הפסקת הפעילות המחקרית.

■ זה הכל.